

Lletres Valencianes

Revista del llibre valencià · Número 42 · Novembre 2015

**GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ,
INVESTIGACIÓ, CULTURA I ESPORT**

*Conseller d'Educació, Investigació,
Cultura i Esport*

Vicent Marzà Ibáñez

Secretari autonòmic de Cultura i Esport

Albert Girona Albuixech

Directora general de Cultura i Patrimoni

Carmen Amoraga Toledo

ISSN: 1578-4096

Dep. Legal V-2053-2001

© de la present edició:

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

Av. Campanar, 32, 46015 València

<http://dglab.cult.gva.es>

Direcció

Rosario Tamarit Rius

Coordinació

Carmen Pardo

Consell Assessor

Mª Jesús Carrillo Martínez

Francisca Cerdà Vara

Jaime J. Chiner Gimeno

Secretaria

Raimundo Forner Barres

Administració

Montserrat Ferrer Pereira

Col·laboracions

**José Miguel Vilar-Bou, Miguel Catalán,
Víctor Martínez, Josep Mir, Isabel Marín,
Maria Salvador Lluch, Lluís Alpera, Maite
Insa, Paula Pérez de Lanuza, Sergio R. Alarte,
Rafael Martínez, Alicia Toledo i Manolo Gil**

Fotografia

García Poveda

Correcció lingüística

Maria Quiles Ruiz

Disseny i maquetació

Eliseo Soriano

Índex

Crítica

Els mons de Laia	5
El efecto Berkeley	7
Societat Anònima. Els valencians, els diners i la política	9
Vita Nova	11
La condició valenciana	13
Cor d'elefant	15
Tantes mudes	17
El retorn de l'hongarés	19

Minicrítica

Els 4 Sherlocks. Un robatori molt esportiu	21
El cor i la botella	22
Cracovia sin ti	23
¡La caligrafía vive!	24

Reportatges

Muez, 100% gastronòmic	25
Balandra, un nou vaixell editorial	33

[Fes clic en el títol de la crítica o l'article que vols llegir](#)

Revista Lletres Valencianes núm. 42

Els mons de Laia: imaginativa recuperació de la rondalla valenciana per al públic infantil

Els mons de Laia, aventura infantil escrita per Miquel Puig (l'Alcúdia, 1969), il·lustrada per Marc Bou (Alfagar, 1979) i magníficament editada per Andana Edicions, és una veritable troballa dintre de l'actual narrativa infantil en valencià. No només pel gran entreteniment que suposa, sinó també per la valuosa recuperació de mites i rondalles autòctons que es fa en el llibre.

El conte narra l'aventura de tres germanetes, una de les quals comença a manifestar els signes d'una malaltia misteriosa que no sembla tenir origen

físic. Les altres dues, després de consultar un llibre de bruixeria, sospiten que potser es tracte d'un trastorn de tipus màgic, causat per criatures fabuloses i malignes.

Finalment, i per obra de la casualitat, Laia penetra en un món màgic per on la conduirà un donyet que viu a sa casa fins a trobar un remei per a la seua germana. Això sí, només ho aconseguirà després de passar per diversos perills i d'enfrontar-se a tot tipus de criatures llegendàries creades per la imaginació col·lectiva dels nostres avantpassats.

Els móns de Laia

MIQUEL PUIG / Autor

MARC BOU / Il·lustrador

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2014

«ARRELATS» / Col·lecció

112 pàgines / 978-84-943130-6-6 / 10,50 €

Aquest és, justament, un dels aspectes fonamentals d'*Els mons de Laia*: la recuperació dels éssers i els personatges més curiosos (i de vegades oblidats) del bestiari màgic valencià, com per exemple, l'inquietant Bubota o el terrorífic Aferam. Així, en la seua peripècia, durant la màgica nit de Sant Joan, Laia coincidirà amb donyets, genis, dimonis, serps gegants, dames encantades i bruixots. Tot amb homenatges i reconeixements als autors que han precedit Miquel Puig i Marc Bou en aquesta tasca, amb Enric Valor i les seues rondalles valencianes al capdavant.

Amb aquests referents rics i suggeridors, Miquel Puig ha aconseguit construir una narració d'allò més entretinguda, plena de màgia i encantament on es pot sentir una estima profunda per les històries i pel nostre passat.

En aquest sentit, les il·lustracions de Marc Bou esdevenen una peça clau en l'encant que produeix la història. La recreació de les criatures fantàstiques i dels mons imaginatius on habiten constitueixen una original combinació de l'antic i del nou, del clàssic i de l'actual. Els seus dimonis, bruixots i altres monstres són tan captivadors com esgarrifadors. Provoquen la dosi exacta de terror que tant atrau el públic infantil d'ara. Realment la por sempre ha agradat als més menuts: d'on, si no, vénen aquestes llegendes, que atreïen i reunien els xiquets al voltant de la llar?

En conclusió, *Els mons de Laia* és un llibre molt recomanable que no només farà gaudir els més menuts sinó que, a més, té la capacitat de despertar el gust i la curiositat pel nostre ric (i de vegades oblidat) patrimoni llegendari.

JOSÉ MIGUEL VILAR-BOU

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

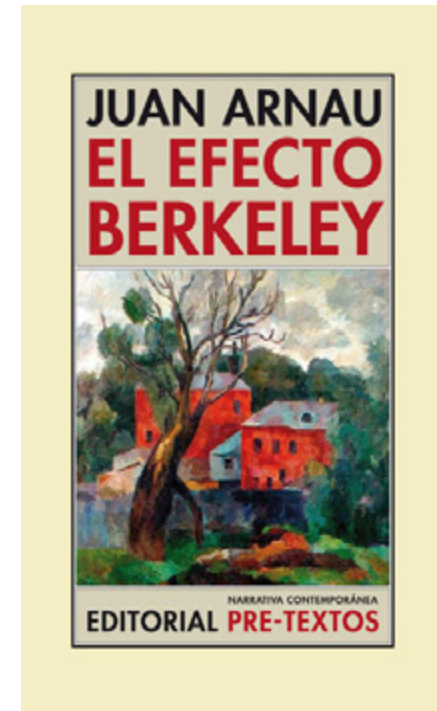
El primado de la percepción

El efecto Berkeley es la segunda novela filosófica de Juan Arnau. A través de distintas técnicas descriptivas y dialógicas, Arnau va esclareciendo con una prosa elegante, y a la vez precisa, la original filosofía idealista de George Berkeley, una de las mentes más asombrosas de la primera Edad Moderna.

Esta ficción asienta la segunda entrega de una serie de novelas filosóficas que el filósofo Juan Arnau (Valencia, 1968) abrió con *El cristal Spinoza* (Pre-Textos, 2012). A lo largo de *El efecto Berkeley*, Arnau va desplegando con detalle y sin prisa la original filosofía idealista de este irlandés atento llamado George Berkeley (1685-1753). Y lo hace a partir de retazos de informaciones y descripciones sobre su vida, de reflexiones autónomas, de diálogos fingidos o bien

dramatizados a partir de conversaciones reales con contemporáneos suyos (Voltaire, Malebranche, Swift, Pope...) y de citas textuales del propio Berkeley que nos ayudan a comprender desde dentro el sentido de su insólito pensamiento.

Ya en los primeros capítulos irrumpe la gran obsesión de aquel genial pensador irlandés: no existe nada parecido a lo que los filósofos y los lógicos –pero también la gente común influida por

El efecto Berkeley

JUAN ARNAU / Autor

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2015

«NARRATIVA CONTEMPORÁNEA» / Col·lecció

313 pàgines / 978-84-15894-93-3 / 22 €

aquellos— llaman «materia». En realidad, y contra lo usualmente creído, no existen cosas independientes de la mente. Todo lo que existe son mentes y percepciones mentales. En su propia famosa formulación, «ser es ser percibido (o percibir)»: *esse est percipi (aut percipere)*. Como resume Arnau en la página 14 de esta obra, toda la vida mental está hecha de impresiones y sólo de impresiones, a las que Berkeley llama «ideas». En un primer momento, los individuos solo tenemos impresiones, y después nuestra mente se va encargando de asociarlas entre sí. Conforme vamos adquiriendo experiencia de la vida, aprendemos a relacionarlas o hilarlas infiriendo unas de otras y, al ver mojado el suelo por la mañana, vemos (tenemos la idea de) la lluvia nocturna que la produjo. Los filósofos dirán que hubo una relación de causa a efecto entre las cosas llamadas «lluvia» y «suelo mojado», pero lo único cierto es que nuestra mente ha hilado o hilvanado una percepción con otra. A esta capacidad de hilar que tiene la mente la llamamos «entendimiento».

Como ya demostró en su *Manual de filosofía portátil* (Atalanta, 2014), Arnau tiene el don de explicar de forma inteligible, elegante y, al mismo tiempo, rigurosa las teorías más abstractas. Para desgranar las infinitas paradojas de la obra de Berkeley, Arnau va conduciendo al lector por los asombrosos caminos lógicos y verbales que lo llevan a retar a sus adversarios a que refuten un olor, a elogiar el dogmatismo de quien ama a una única flor sobre el escepticismo de quien

se pasa la vida buscando sin darse nunca el placer de elegir, a censurar la creación mental de los imperceptibles números, a advertir el sinsentido de las cosas «en sí mismas» o el efecto del nombre «manzana» ante un ciego que nunca la ha probado. Para mostrar al lector que no solo él vacila entre llamar genio o loco a George Berkeley, Arnau urde este fragmento del diálogo entre el filósofo inmaterialista y Thomas Prior:

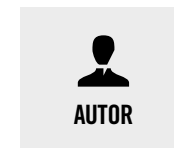
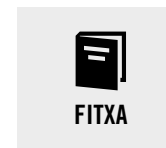
«T. P. —Me parece que te estás volviendo loco, querido amigo.

G. B. —No del todo, aunque ciertos vislumbres no me dejan dormir.»

Gracias a la obsesión cartesiana de «evitar las palabras mágicas» que tenía ese anticartesiano que fue Berkeley, casi todo lo que era obvio o irrefutable para el lector antes de tomar este libro le resultará incierto o intrigante al dejarlo. Es el mismo estado de ánimo, compuesto a partes iguales de perplejidad y admiración, de los atenienses que habían respondido a las preguntas de Sócrates tras asegurarle imprudentemente que conocían el significado de esta o aquella palabra. Entonces y ahora, la filosofía nos habrá despojado del peso muerto de las voces de la tribu. Pues todo pensamiento original tiende a ser paradójico, y Berkeley fue una de las mentes más originales de la historia del pensamiento.

MIGUEL CATALÁN

ENLLAÇOS ▾

La veu anònima

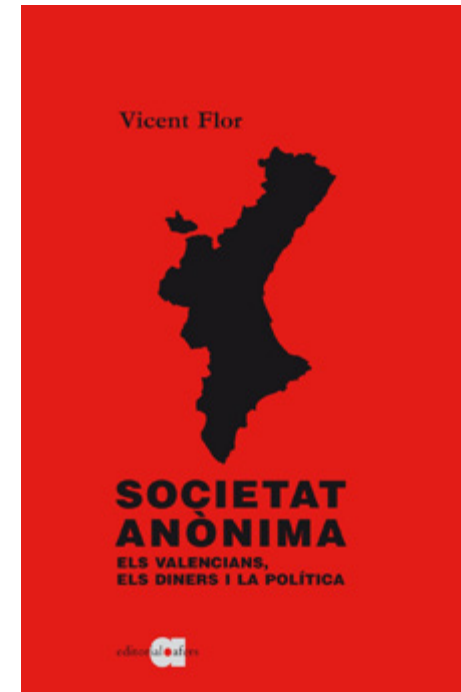
«Poden parlar els subalterns?», es preguntava la teòrica post-colonial Gayatri Chakravorty Spivak en un famós assaig seu. La condició subalterna implica –per definició gramsciana– no tindre veu, per tant, si un col·lectiu és subaltern sempre parlaran per ell. Spivak plantejava, doncs, la contradicció de fins a quin punt se'n podia fer sentir la veu subalterna, ja que seria sempre exposada per altres. Per exemple, ella, com a dona índia però de classe mitjana i vivint als EUA, pot parlar de les camperoles índies però mai podria parlar per elles. Les humanitats no poden evitar esta contradicció, i només els queda barallar-s'hi.

Si els valencians som una societat subalterna –que ho som– i, per tant, fer sentir la nostra veu es troba enmig de la contradicció adés esmentada, la proposta de Vicent Flor en *Societat Anònima: els valencians, els diners i la política* s'acosta molt a un crit en-

mig d'eixe silenci. En el seu llibre, el sociòleg de la Universitat de València ens exposa un seguit de dades amb les quals ens situa els valencians en eixe mapa «metropolità» que és Espanya, i la veritat és que la nostra posició no hi és molt bona.

Qüestions com l'economia, les inversions de l'Estat a casa nostra, el pes

Societat Anònima. Els valencians, els diners i la política

VICENT FLOR / Autor

EDITORIAL AFERS. VALÈNCIA, 2015

416 pàgines / 978-84-16260-07-2 / 20 €

polític del País Valencià al conjunt d'Espanya i també la nostra cultura s'analitzen en este treball, que acaba sent una espècie de memorial de greuges de València amb Espanya. Malgrat el que puga paréixer esta descripció, no és un treball que es cuine en la seua pròpia queixa, no busca l'exageració dels greuges rebuts des de Madrid; ans al contrari, moltes de les dades són les que les mateixes institucions estatals han proporcionat i l'autor busca –reconeixent que ell és valencianista– una doble intenció: l'exposició de les dades esmentades i la reflexió sobre les causes.

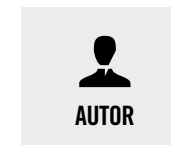
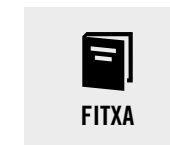
Tot plegat, este és, potser, el punt més interessant del llibre: la barreja entre la perplexitat –el *País perplex*, de Marqués– i la ràbia per no trobar una explicació raonable als d'estes discriminacions. A tall d'exemple, el que probablement siga el fet més escandalós: els valencians som l'única comunitat autònoma pobra que aporta al sistema de finançament com si fóra rica, i ho fem calculant-ho en les dues maneres que hi ha per a calcular unes balances fiscals. Davant esta situació, Madrid calla. D'altra banda, hi ha un punt que m'ha paregut interessant i en

el qual m'hauria agradat que s'aprofundira més. Flor analitza el bandeig que pateix la nostra cultura i la nostra llengua, i, com que es troba en el mateix treball, ens podem fer una idea que hi ha una relació entre fer desaparéixer el valencià i que no puguem tindre les infraestructures que necessitem i diners suficients per a la nostra sanitat. És una idea que m'hauria agradat veure desenvolupada a l'obra, però jo no en sóc l'autor.

Açò últim que he dit i que potser el llibre podria ser més lleuger –pel seu pes en dades–, per poder acostar-lo a un públic més general, serien les úniques «faltes» que hi trobaria, si és que es poden considerar faltes. A banda d'això, és una lectura no només recomanable, sinó necessària. Els valencians anem escassos de treballs com el de Vicent Flor, i mentre no hi haja ningú que faça ressonar eixa veu, ací estarem, condemnats a la subalternitat, com una societat anònima.

VÍCTOR MARTÍNEZ SÀNCHEZ

ENLLAÇOS ▾

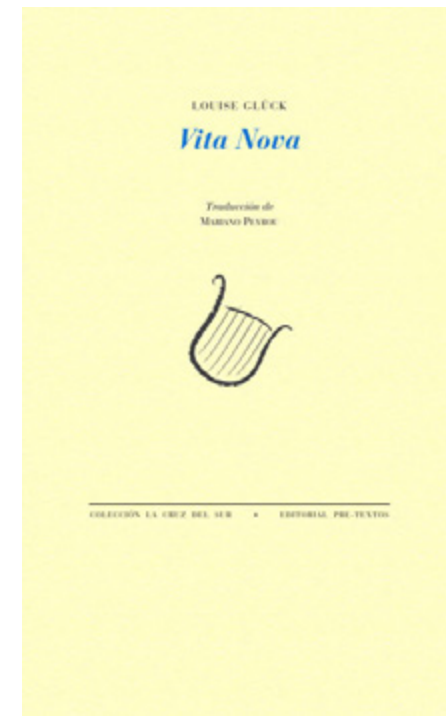

L'exercici vital de Glück

Segurament una de les poesies més interessants que podem gaudir actualment és la nord-americana, i entre aquests autors que paga la pena llegir tenim a Louise Glück, poeta molt premiada i una de les més conegudes al nostre país gràcies a les traduccions de Pre-Textos, que començà amb *El iris salvaje*, el 2006, un dels poemaris més celebrats, i que ha continuat la feina amb *Ararat*, el 2008, i *Las siete Edades* i *Averno*, el 2011.

A *Vita Nova* trobem els elements repetitius de Glück: introspecció, equilibri entre l'anàlisi fred de les relacions amoroses i un cert sentimentalisme, referències a mites clàssics i a somnis. Publicat originalment el 1999, *Vita Nova* parla de la ruptura d'una parella i barreja, com és habitual en l'autora, el sentit de la pèrdua –i no només de la

persona en qüestió, sinó de l'esperança i de la idea que tenia d'ella «Mi amor se está muriendo; mi amor / no sólo una persona sino una idea, una vida»–, la culpabilitat o el fet d'adonar-se de la pròpia insuficiència, i la comparació entre ficció, realitat i pensament. Com en altres llibres, el to auster amb què ens conta les ferides –l'amor sempre està entés com una mena de devastació interior, un risc– aconseguix que es reflectisca en nosaltres la història i que, d'alguna manera, la completem amb la nostra emoció. Aquesta austeritat –o sequedat, de vegades– naix del «dret de vet» que té l'autor sobre el que escriu: l'experiència fonamental de l'escriptor, diu aquesta poeta, és la impotència, voler escriure i ser incapaç, voler escriure diferent i ser incapaç, i així l'exercici de voluntat és un exercici de negació.

Vita Nova

LOUISE GLÜCK / Autora

MARIANO PEYROU / Traductor

EDITORIAL PRE-TEXTOS. VALÈNCIA, 2014

«LA CRUZ DEL SUR» (LOS BILINGÜES) / Col·lecció

128 pàgines / 978-84-1589-435-3 / 17 €

LOUISE GLÜCK

Un altre dels temes interessants en la seua poesia és la família, com canvien les relacions amb el pare i la mare al llarg dels anys i què signifiquen. Família, el nucli on aprenem a estimar i també on n'aprenem el revers, a ferir i ser ferit. Com diu ella en el darrer poema d'*Ararat*, «desde el principio, / desde niña, creí / que el dolor quería decir / que no me amaban. / Que amaba, quería decir».

El iris salvaje, publicat dos anys després, és possiblement el seu millor llibre, més complex i complet, on ha aconseguit major unitat. Hi ha tres veus: la de les flors del jardí que s'adrecen al poeta i jardiner, la del poeta i jardiner a les flors i la de Déu. Hi demostra la seua gran capacitat d'observació i el contrast –que a mi em sembla continu en la

seua obra– entre el món interior i l'exterior, des del qual naixen sempre les epifanies, les decepcions i el rebuig.

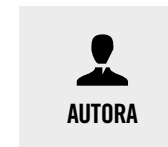
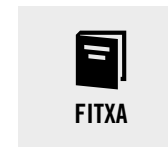
Tant *Las siete edades* com *Averno* tenen un to més al·legòric. La narrativa es basa en els mites grecs, en un espai més intemporal i potser menys dramàtic. Per exemple, *Averno* es basa en el mite de Persèfone, i en tots dos ens parla del pas del temps i de la contemplació de la mort, cada vegada més propera.

No importa quin llibre elegisca el lector per conèixer aquesta autora perquè de segur que continuarà llegint-la: la manera amb què els poemes flueixen, l'estil directe i depurat, i el fet que els versos de l'autora ens

duguen sempre a la pròpia reflexió –en el seu aprenentatge de la vida ens hi trobem també nosaltres– la converteixen en una escriptora a la qual sempre tornem.

MARIA SALVADOR LLUCH

ENLLAÇOS

Entre delir i delir-se: un país elegíac

Li dol la societat valenciana a Joan F. Mira. I a mi. I a molts valencians. L'absurd i l'estultícia dolen. Però ja n'és bíblic, això! Jeremies i Déu ja se'n dolien. Bramava Déu: «En aquest país passen coses horribles i esgarrifoses: els profetes profetitzen en fals, els sacerdots paren la mà per enriquir-se, i el poble n'està tan content! Què fareu quan vindrà la fi?» (Jr 5, 30-31). I se'n planyia el profeta d'Anatot: «He mirat la terra: tota ella és caòtica i desolada; he mirat el cel, ni rastre de llum» (Jr 4, 23).

Haurem de donar-li la raó al Senyor d'Israel quan tronava que «El meu poble és estúpid. Ho dic jo, el Senyor. [...] són fills insensats, sense enteniment» (Jr 4, 22)? Joan F. Mira esmena l'optimisme rousseaunià d'una frase fusteriana de l'any 1978, «Tenim un poble magnífic, però manipulat», quan diu: «De passada, però el poble que tenim [...], a força de ser manipulat i gaudir-ho, potser ha deixat de ser magnífic» (pàg. 100). O, potser,

també, el poble de la il·lustració o del romanticisme, àdhuc el del socialisme de classe, ja no existeix pas i no pot ser el subjecte d'un nacionalisme emergent. Altres pobles, per exemple el de la Catalunya estricta, han aconseguit una cohesió i una coherència lúcida i activa. Això, però, com el mateix Mira ens fa saber («La via valenciana», pàg. 254, 262), ve fet de quan pertocava. Potser, per aquesta anacronia valenciana, la fe necessària en la pàtria i

La condició valenciana

JOAN FRANCESC MIRA / Autor

EDITORIAL BROMERA. ALZIRA, 2014

«ELS NOSTRES AUTORS» I «BIBLIOTECA JOAN F. MIRA»,
NÚM. 74 / Col·lecció

296 pàgines / 978-84-9026-034-0 / 11,95 €

en la raó ara té un to indefugiblement elegíac: «Amb una pena infinita per aquest País Valencià meu, que malgrat tot no mereixia un discurs com aquell [el de Camps quan proclamava la seua innocència després del judici]» (pàg. 215). «Tot plegat, aquesta llarga història [el senyor Camps, TV3, ACPV i la repressió de les multes] m'omple de tristor i d'un profund sentiment de repugnància» (pàg. 205). I parlant de la ciutat de València diu: «no sé si cap ciutat d'Europa, del sud, del centre o del nord ha practicat amb tanta satisfacció un suïcidi com el nostre, tan insensat i tan estúpid» (pàg. 172).

Aquesta és, doncs, la qüestió crucial. A l'opció nacional espanyola, que la *transición* ha acabat de generalitzar entre els valencians, li cal necessàriament negar els fets. Si Catalunya és percebuda pels espanyols com l'antiEspanya, «la proximitat o afinitat catalana dels valencians és un argument intolerable» (pàg. 84). I per tant, conclou el nostre au-

tor, «han preferit combatre els fets. [...] s'han estimat més l'obcecació, la negació grotesca de la història, afirmar que els valencians som més antics que els romans, o que els moros ja parlaven valencià...» (pàg. 85). Així, l'opció espanyola, als valencians, ens és letal: els espanyols, i els valencians que n'han esdevingut, ens han de combatre en això que som: lingüísticament, però també econòmicament; culturalment, però també socialment. Els cal delir-nos, combatre'ns per tenir-nos a ratlla, controlats en una anèmia col·lectiva; perquè ens perceben com a part de l'antiEspanya, els cal reduir-nos com a valencians i assimilar-nos a la condició castellana.

Aquesta contesa és tan urgent –cal que en siguem tan conscients– que no ens ha donat temps a exposar les altres matèries implícites en la pràctica de l'escriptura de Joan. F. Mira. Ja ens n'alerta, però, Martí Domínguez en la introducció del llibre: «La “condició valenciana” permet poques evanescències pels reialmes literaris [...]. És molt possible que Joan Francesc Mira expresse algun dia que hauria preferit que tots aquest articles sobre els valencians els hagués escrit un altre» (pàg. 18). Potser, però no ho sabem. El que podem ressenyar, tanmateix, a més de la urgència col·lectiva immediata, és l'escriptura d'aquell qui assaja de comprendre's amb les eines de la intel·ligència. És clar que hi ha l'antropòleg, científic i pedagog, però també hi ha el petit epicuri «contemplador» (pàg. 200) i esteta que es deleix melancòlic

pel País: l'Horta (pàg. 102), l'Albufera (pàg. 200), el Penyagolosa (pàg. 80), Benissa (pàg. 75). I l'estoic pacient i perseverant, perquè una altra opció, «la hipòtesi de la regressió, és massa trista, massa indigna, massa estèril i massa portadora de ruïna moral i de desolació» (pàg. 249). Hi ha, doncs, tot això que cal per a reflexionar-se, per a experimentar-se, per a escriure's –Joan F. Mira mateix–, tot sotmetent-se a les passes clepsídriques de la cronologia del mil·lenari nou: des del 2001 fins al 2013. No tenim lloc, però també ens hauria agradat comentar la col·lisió de la pràctica periodística i la literària, o la dubtosa solució editorial de l'addició testimonial d'articles i columnes que conformen el llibre: el fet de no «restaurar-los» per a encastar-los literàriament com a fragments d'un tot en la presentació compilada en volum i deixar-los de manera que mostren el taller periodístic de l'autor. No obstant això, i malgrat tots els malgrats, hem de concloure que *La condició valenciana* és un llibre necessari i pregon, alhora que il·luminador i crític; imprescindible, a hores d'ara, per a la indefugible reflexió personal i col·lectiva del valencians.

JOSEP MIR

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

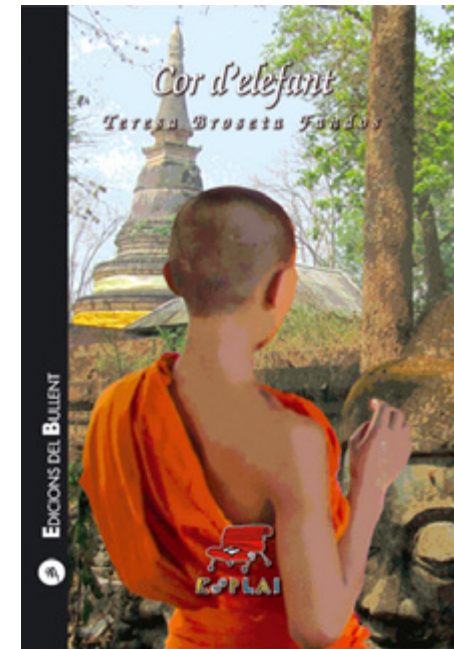

El dia que no calga un llibre com aquest

Aquest relat es fa ressò d'una realitat amarga, d'uns fets execrables que, malauradament, no són el fruit d'una retorçada ficció, sinó que beuen de la pròpia realitat per tal de mostrar-la i recordar-nos que després de la presa de consciència ve l'acció perquè un dia no calga un llibre com aquest.

Dos joves tailandesos sobreviuen en un parc d'elefants gràcies als modestos ingressos del turisme. Són en l'edat en què la personalitat s'aferma i en què es comença el procés de maduració física i mental. Però la desgràcia els mena a haver d'abandonar aquella vida i a ençetar camins nous que no han triat. Ell haurà de fer-se monjo budista i ella viatjarà amb una parenta poc agradosa.

La separació dels joves és per a ells doblement dolorosa perquè comporta un canvi sobtat de manera de viure, l'allunyament dels seus estimats elefants i el despertar de sentiments nous entre ells. Els comporta la renúncia obligada a tot el seu món, en plena adolescència. Es retrobaran, però sempre amb obstacles quasi insalvables. Un d'aquests, la barrera social que, per la disciplina budista, impedeix la comunicació directa entre els monjos i les dones.

Cor d'elefant

TERESA BROSETA FANDOS / Autora

Premi Samaruc 2015 dels Bibliotecaris.

Millor llibre juvenil

Premi de la Crítica dels Escriptors Valencians.

Millor llibre juvenil

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2014

«ESPLAI» / Col·lecció

174 pàgines / 978-84-9904-152-0 / 9,70 €

Com que la voluntat de l'ésser humà pot ser persistent fins a límits desconeguts, malgrat les insalvables barreres que s'han alçat entre Pakpao i Atid, ells trobaran la manera d'obrir

timents es confirmen, però ell no s'hi conformarà i, encara que jugant-se la vida, farà tot el possible per tal de rescatar-la de l'horror a què l'aboquen els seus botxins.

moment que fa ús dels diners que esdevenen bruts en arrabassar a jovenetes en edat de créixer, jugar i madurar com a persones, tota la seua dignitat, per a humiliar-les i maltractar-les físicament i psíquicament.

esclertes i estar en contacte. Si bé no com els agradaria, podran comunicar-se i fer més suportable la desgràcia.

Però a Pakpao, per ser dona, el destí li reserva un futur paorós: sa tia ha donat mostres d'estar preparant-la per a obtenir guanys econòmics venent-la com a mercaderia vulgar. Ella sap perfectament que haver de treballar tot el dia com a serventa és el preàmbul d'una agressió infinitament més dolenta. Atid també tem que els seus pitjors pressen-

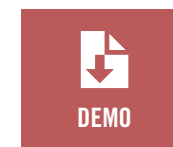
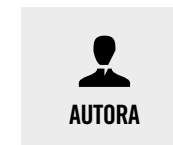
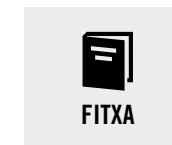
Els joves tenen difícil el retrobament. Sobretot, ella té complicat escapar d'una maquinària que l'avarícia humana i la manca d'escrúpols mantenen a costa de segar la dignitat i els drets d'unes altres personetes més febles a les quals sotmeten a una repugnant violència. Una maquinària que manté en marxa tota una gentola que, per diners, és capaç de cometre els crims més condemnable. Així mateix, també té difícil escapar d'una gentola que, amb els seus diners, engrèixa la màquina criminal des del mateix

Aquest relat dóna un tast del patiment extrem dels éssers indefensos doblegats per l'avarícia d'uns i per la manca d'escrúpols d'aquests i dels «clients» que financen allò que eufemísticament s'anomena «turisme sexual». Tot i endinsar-se en un món de criminalitat i violència desraonada, el llibre manté un to seré i tothora objectiu; i esdevé així una denúncia necessària. A banda d'això, parla d'una actitud davant l'horror.

L'autora, que ha conreat el gènere infantil i juvenil, cerca ara elevar l'edat dels lectors. És susceptible de ser introduït a l'aula de secundària per a treballar l'educació en valors dins un pla lector exigent.

MARÍA ISABEL MARÍN

ENLLAÇOS ▾

Tantes mudes

Mireia Calafell és una de les veus més interessants de la poesia catalana. Última Lletra d'or, el seu llibre *Tantes mudes*, publicat per Perifèric Edicions, continua amb la lí-

diferents accepcions del significat de *mudes* que recull el diccionari: les mudes, o siga, les que estan privades físicament de l'ús de la paraula; les mudes com al conjunt de roba, especialment

nia iniciada amb els dos anteriors poemaris (*Poètiques del cos* i *Costures*). Amb aquest, però, aconsegueix un poemari més complet i amb més profunditat. El llibre està dividit segons les tres

la interior; i mudes, del verb *mudar*, *canviar*, *transformar*. A partir d'ací, interpreta els tres significats i ens parla sobre el fet d'escriure; sobre l'amor, el desig i l'exposició del cos, i sobre

Tantes mudes

MIREIA CALAFELL / Autora

Premi de Poesia Benvingut Oliver.
Premi Lletra d'Or

PERIFÈRIC EDICIONS. CATARROJA, 2014

86 pàgines / 978-84-92435-73-9 / 12 €

el canvi de pell, la transformació. Segurament, enllesteix els versos més reflexius en la part en què ens parla de l'escriptura. Un inici amb paraules de Montserrat Abelló i Chantal Maillard sobre la funció d'escriure i sobre el desplaçament del crit al full («para decir el grito / para arrancarlo / para convertirlo [...] escribir el dolor», diu Maillard). El dolor i les absències. L'absència contra la paraula, i alhora, gràcies a ella.

En les altres dues interpretacions de *mudes*, trobem versos sobre la fi de les relacions («mira'ns ara, mira'ns davant el foc, / davant d'aquest silenci d'estelles que fa mal») i sobre la fragilitat del cos i la memòria, com ara en l'emotiu poema dedicat a l'àvia. El cos com a frontera i com a memòria, les textures del cos, com ens diu el vers d'un dels millors poemes de *Tantes mudes*: «No acceptarà mai que sols les serps, en fer la muda, / poden desprendre's d'escates, i alhora, de ferides». Ferides, silencis, pells i la insistència d'escriure.

MARIA SALVADOR LLUCH

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTORA

El retorn de l'hongarès

Des de *Crim de Germania* (1980), de Josep Lozano, fins a les novel·les històriques valencianes més recents –*L'amant de Picasso*, d'Isabel Clara Simó; *L'ombra del mal* de Lluís Miret, i sobretot *El retorn de l'hongarès*, d'Anna Moner– s'ha ampliat el context inicial d'un estricte marc històric per tal d'endinsar-se en un altre tipus de catalogació diversa com podria ser el de la novel·la policial, gòtica o *thriller*, o de tot un poc. En el cas d'Anna Moner, caldrà destacar la forta imaginació, l'ofici de ser una veritable mestressa en les arts i ciències diverses, en la descripció tan rigorosa i metòdica dels topònims i dels carrers de París dins el seu context històric, dels personatges i les vestimentes de finals del segle XIX, de l'ambient decadentista o pintoresc de la societat burgesa i dels barris més sòrdids de l'època.

D'altra banda, Anna Moner torna a fer un gran joc d'artificis a l'hora de relatar-nos amb minuciositat extrema les passions i la rigorosa investigació científica dels seus protagonistes, principalment els que exerceixen la medicina legal: els metges forenses, com ara Locard a finals del XIX, i Sara actualment. Anna Moner és una apassionada de la ciència del segle XVIII, com va demostrar en la seua primera novel·la *Les mans de la deixebra* (2010). Però a diferència d'aquesta, ara l'autora amplia la dialèctica entre la passió del saber i la passió pels sentits en gairebé tots els personatges: Sara, Locard i l'inspector Beziers, d'una banda, i el mag Vadász i Zilah, la Dona de Jade, de l'altra.

Com que amplia el món dels personatges, Moner s'esforça per mostrar més profunditat psicològica i un deta-

El retorn de l'hongarès

ANNA MONER / Autora

Premi de Narrativa Alfons el Magnànim 2014.

BROMERA. ALZIRA, 2015

«L'ECLÈCTICA» / Col·lecció

256 pàgines / 978-84-7502-968-9 / 19,95 €

llisme i una descripció més acurada pels ambients i per les diverses situacions o actuacions en què els protagonistes es veuran involucrats: els paradisos artificials de les drogues, la sensualitat morbosa, la màgia, l'ocultisme, l'atracció per la mort i el mal, els límits d'allò monstruós... Com en la seua primera novel·la, Anna Moner domina magistralment el *tempus* narratiu, la descripció psicològica dels personatges, la documentació absoluta sobre insectes o estris cirurgians de l'època i actuals, la precisió lèxica aclaparadora de vestiments i de les diverses atmosferes del París des del XVIII fins al XX. Potser aquesta gran ambientació del París decadentista és allò que ens subjuga i ens atrapa, com els seus perfums o insectes.

Altres qüestions que ens fascinen del seu gran ofici com a escriptora són la amoralitat de l'art i de l'artista, entesa a la manera romàntica com un demiürg, i les relacions entre artífici i realitat, vulnerades en aquesta novel·la en mostrar-nos el vessant més terrible de l'existència, allà on el mal i la mort conflueixen. Anna Moner ens confirma de nou, amb aquesta segona obra, que és una de les escriptores més arrelades dins el panorama literari de les lletres catalanes.

LLUÍS ALPERA

ENLLAÇOS

 <p>FITXA</p>	 <p>AUTORA</p>	 <p>ENTREVISTA</p>
 <p>PRESENTACIÓ</p>	 <p>DEMO</p>	

Els 4 Sherlocks. Un robatori molt esportiu

JESÚS CORTÉS / Autor

ORIOL MALET / Il·lustrador

EDICIONS BROMERA. VALÈNCIA, 2014

«ELS 4 SHERLOCKS» / Col·lecció

94 pàgines / 978-84-9026-282-5 / 9.95 €

ENLLAÇOS

Un robatori al poliesportiu

Els quatre Sherlocks són uns amics molts especials. El dia que entra el professor d'educació física a classe, acompanyat pel director, saben que no els agradarà el que vindrà a continuació. Ells són més de descobrir misteris, però per una bona causa han de jugar al futbol.

Amb unes il·lustracions precioses i una maquetació a l'estil dels llibres que farceixen l'apartat infantil i juvenil de les llibreries del nostre país (diferents cossos de lletra, intertextualitat, insercions d'altres textos...), la història ens conta com els nostres amics tindran la sort de poder abandonar la banqueta i dedicar-se al que ells sí que saben fer: investigar.

La història és molt graciosa i el llenguatge ben elaborat, de manera que aquells lectors més aficionats al futbol no se sentiran decebuts i el jovent acostumat a les aventures d'institut també ho passarà molt bé.

Gran idea de l'editorial Bromera: crear una col·lecció vistosa i entretinguda per a fer llegir fins i tot els xiquets i les xiquetes que arrufen el nas quan veuen un llibre.

MAITE INSA GUALDE

El cor i la botella

OLIVER JEFFERS / Autor i il·lustrador

NÀDIA REVENGA GARCIA / Traductora

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2014

«LOCOMOTORA» / Col·lecció

32 pàgines / 978-84-942671-2-3 / 13,90 €

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

Atenció, fràgil

Hi ha persones que enlluernen els infants amb les seues històries i coneixements.

A la protagonista d'*El cor i la botella*, un dels seus avis, amb qui ella comparteix les ganes d'aprendre el món sencer, l'acompanya amb paciència i afecte tot donant respostes al seu torrent de preguntes.

Això s'ensorra, però, quan l'avi mor: una pèrdua massa difícil de pair, que la du a posar a recer el cor dins una botella.

Com si foren rodets d'una bicicleta, els adults acompanyen les criatures mentre creixen, mirant de fer-les sentir segures i capaces de tot. Quan ells moren, l'absència i la pena omplim la petita realitat i trunquen sovint la voraç curiositat.

Jeffers retrata el dol de la xiqueta, però també el final de la infantesa, quan es descobreix que hi ha coses incontrolables, que fan mal, coses que ni tan sols aquella persona, perduda i admirada, hauria sabut frenar.

Sense cursileria ni condescendència, Jeffers presenta un mecanisme habitual de defensa amb què, ja adults, tractem de superar un canvi que no esperàvem ni desitjàvem.

Ens recorda –amb les rotundes dobles pàgines i les delicioses vinyetes– que les coses bones s'acaben. I de vegades, si ens hi esforcem, algunes roïnes també.

PAULA PÉREZ I DE LANUZA

Cracovia sin ti

CARLOS SALEM / Autor

PREMIO INTERNACIONAL DE NOVELA

ROMÁNTICA VILLA DE SESEÑA

ALUPA EDITORIAL. MISLATA, 2013

214 pàgines / 978-84-940806-4-7 / 16 €

ENLLAÇOS

FITXA

AUTOR

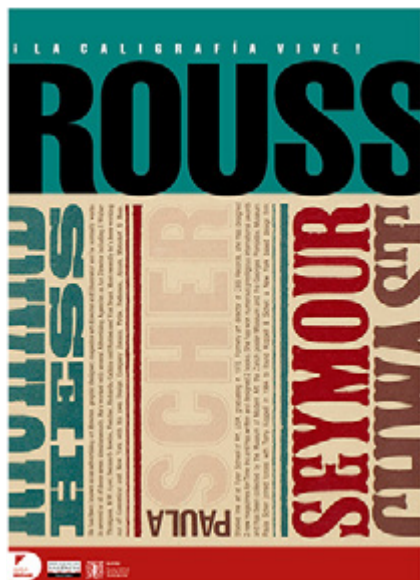
Soledad para dos

Daniel ¿o Daniela? ¿Quién fue el primero? ¿Qué alma de tinta nació antes de la noche de Carlos Salem? Se diría que Daniela, la talentosa publicista que dribla en las distancias cortas de una agencia publicitaria, B&M, recortando ante el jefe practicante de *moving* para enviarlo con roja directa a la calle y quedarse con su puesto. Difícil pensar de otra manera, a no ser que fuese justo lo contrario. Que primero haya llegado Daniel, el mago que no obra hechizos para sí mismo, pero que resulta hechizador para los demás. Y claro, la que más siente su magia es a quien menos le conviene. O eso piensa Daniela.

La contradicción es una constante en *Cracovia sin ti* desde el mismo título, porque Cracovia es ideal para perderse por las calles cogido de la mano de otra persona, pero Daniela se empeña en no cogerse de la mano de Daniel y en no ir a Cracovia con él. Y cuanto más se enroca en sus trece, más le traiciona ese músculo flojo que todos cargamos en el pecho, más estrecha Madrid el cerco sobre ambos, menos resisten sus piernas la llamada de la selva.

Una ironía romántica para todos aquellos que creemos en la sabiduría de bar, en la sonrisa de los gatos y, cómo no, en la soledad para dos.

SERGIO R. ALARTE

¡La caligrafía vive!

RICARDO ROUSSELOT | ALTRES / Autor

CAMPGRÀFIC. VALÈNCIA, 2014

200 pàgines / 978-84-999657-34-2 / 22 €

ENLLAÇOS

FITXA

Rousselot, maestro calígrafo

La carrera del argentino Ricardo Rousselot (El Chaco, 1936) resulta apabullante. Su labor como escribano, calígrafo, rotulista y diseñador de tipografías –según la definición de José Luis Martín– a lo largo de varias décadas en ciudades como Chicago, en la década de los sesenta, o Barcelona, donde reside desde mediados de los setenta, así lo atestigua. Es autor de trabajos caligráficos como ex libris (entre otros, el del recientemente desaparecido Hermann Zapf) o logotipos para marcas comerciales (Borges, Casa Tarradellas, la cabecera del diario *La Vanguardia*), y además ha elaborado diversas familias tipográficas (Drumbeat o Despeinada, v.g.). Es decir, todo un referente del diseño gráfico de nuestros días.

Toda esta actividad en torno a la escritura pudimos contemplarla en una exposición que le dedicó el MuVIM a finales de 2013. Fruto de ella nace este libro catálogo que incluye ensayos de especialistas como la historiadora del arte Raquel Pelta; el director del Máster en Artes Gráficas de la Universitat Politècnica de València, el citado José Luis Martín, y una de sus profesoras, Montse Mas Hurtuna.

RAFA MARTÍNEZ

**MUEZ, 100 %
GASTRONÒMIC**

Muez és la primera i única proposta a València dedicada exclusivament al llibre i la cultura gastronòmica, i que combina aquest quefer amb el d'una restauració senzilla, de qualitat i d'un gust exquisit. Un lloc a tenir en compte.

El gust i l'interés gastronòmic té sovint les seues arrels en la infantesa, en la relació amb avis, pares, oncles, en els rituals d'anar al mercat a buscar aliments frescos, de preparar-los de manera casolana. Així fou també per a Ruth Boeto Vidaurre, propietària i ànima de Muez, un local molt particular a la vora del Mercat Central de València, exactament en el número 20 de la plaça del Mercat, on hi havia la ferreteria J. Pedros Villanova. Ara fa més o menys un any

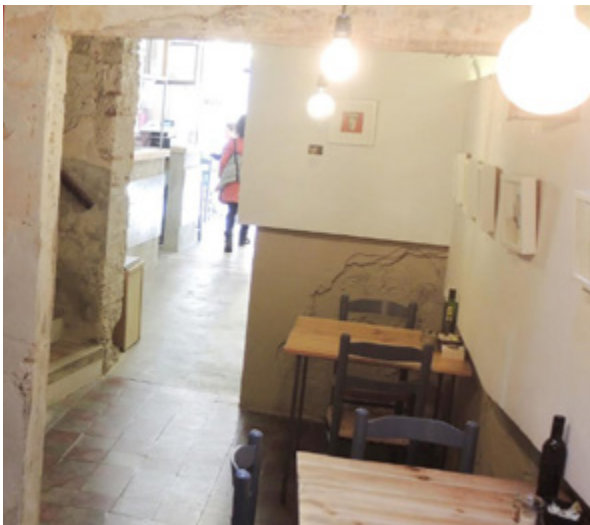

que va obrir les portes en aquesta cruïlla de turistes, passejants, sibarites, professionals i aficionats a la gastronomia. En aquest enclavament tan idoni, s'ubica la primera i única llibreria gastronòmica de la ciutat. Llibreria gastronòmica perquè es venen llibres sobre el tema i perquè proposa una restauració exquisida, senzilla,

un café deliciós i una carta acuradíssima i molt treballada de tes i infusions. Muez és un d'aquests espais amb segell propi, que no passa desapercebut. En primer lloc per aquesta fusió de llibre i gastronomia, que, tot i que ja hi ha alguna proposta similar a la ciutat, cap d'elles es dedica en exclusivitat al llibre gastronòmic i, a més, ho fa amb

MUEZ és un d'aquests espais amb segell propi, que no passa desapercebut.

elaborada amb ingredients de temporada, de qualitat i, majoritàriament, ecològics: tapes, entrepans, *tostes*, amanides, cremes i gaspatxos, vins, cerveses artesanals,

molt de criteri, la qual cosa deixa entreveure el bagatge cultural de la seua promotora. Ruth Boeto mereix clarament el sobrenom de *cuinera lletruda*. I és que si el lloc és especial és perquè algú l'ha fet així. I és aquest interès de Ruth per la part cultural de la gastronomia i el seu esforç per estar al dia, que fa que Muez siga un punt de referència a la ciutat. Aquesta ha volgut estar l'aportació cultural i gastronòmica de Ruth Boeto i, de fet, ho ha aconseguit. Tot i que el públic de Muez és variat, hi abunden restauradors i professionals dels fogons. «Aquesta no era la intenció inicial –apunta Ruth– però la veritat és que Muez és, cada cop més, un punt de fugida i d'encontre de professionals del ram, un espai on relaxar-se amb un bon te o café a les mans, una mena de club de *cocinillas*».

Rescatar el pas del temps

Ruth Boeto es va formar a la prestigiosa escola de cuina Hoffman a Barcelona, però va tenir molt clar des del principi que no volia dedicar-se a l'alta cuina i que la seua creació tindria aquest enfocament cultural i un plantejament gastronòmic senzill i acurat. I va donar en el clau. El que va acabar de reblar-lo va ser l'espai triat i com ha estat treballat; perquè si el contingut és interessant, el continent no es queda curt. I l'espectacularitat que té no és per tot allò que se li ha posat de decoració; de fet, aquesta és gairebé inexistent: «el que es va voler crear en aquest espai que acull Muez és una estructura mínima per tal d'acomplir els objectius de llibreria i restauració, però de manera que es deixara entreveure el pas del temps», comenta Ruth. I, efectivament, fa la impressió que algú amb mà experta s'ha posat a gratar amb aquesta idea de rescatar el pas del temps. Els resultats han estat increïbles: s'ha posat al descobert un arc gòtic que era l'entrada a una casa o, un altre, que formava part del laberint de carrers de ciutat vella, de l'entramat de pòrtics i trespols; fet i fet, elements de la ciutat medieval que hi havia, que han sobreviscut al temps sota el Pladur i l'escaiola. Aquesta ha estat una feina de rescat impressionant, juntament amb la reutilització d'elements de l'antiga ferreteria: hidràulics del pis que

«El que es va voler crear en aquest espai que acull Muez és una estructura mínima per tal d'acomplir els objectius de llibreria i restauració, però de manera que es deixara entreveure el pas del temps»

ara decoren la barra, portes de fusta que s'han convertit en unes originals corredisses. «La decoració, en aquest sentit, és mínima, fusta, ferro, línies rectes i molta senzillesa i l'espectacularitat l'aporta clarament l'espai» i «el projecte, en aquest sentit, només ha fet que adaptar-s'hi». L'espai, encara que plantejat com un contínuum, s'estructura en 4 parts: des del carrer veiem la cuina i la sala on hi ha els expositors de llibres; tot seguit, una petita sala que s'utilitza per a exposicions i des d'on s'accedeix a la part de dalt i, al fons, un últim espai amb jocs per a nens i els banys. La part de dalt està pensada com una sala multiusos destinada a activitats relacionades amb l'art i la cultura: tallers, club de lectura, presentacions de llibres, tast de vins, etc.

Cultura gastronòmica en quatre prestatges

Els llibres que trobem a Muez són publicacions que no hi ha a les llibreries generalistes. Ens les havem amb una llibreria especialitzada amb un producte molt específic, tot i que variat i organitzat en diferents categories.

La part més alta dels prestatges l'ocupa l'alta cuina, títols com *Ànima mediterrània*, un llibre que ha estat producte del treball conjunt del cuiner Bernd H. Knöllner, propietari del restaurant RiFF a València i

del fotògraf d'Ontinyent Xavier Mollà. Explica Ruth que aquest volum destaca «per la particular manera de narrar les receptes». La propietària de Muez posa també l'accent en els llibres de l'editorial Phaidon, d'alta cuina i de cuines del món, edicions molt acurades i preciosistes, llibres que són una joia de contingut i d'edició.

Breakfast, Lunch, Tea és un d'aquests, amb una coberta verd poma amb tipografia negra, presenta un projecte fascinant: el del Rose Bakery, una «anglo-french bakery and restaurant» que funciona a París des de 1988, amb una manera d'entendre la cuina i una manera de fer molt senzilla i particular alhora.

A les altres dues fileres de prestatges trobem llibres de difusió, per a un públic més ampli (secció vegetariana, vegana, de receptes sense gluten); també receptaris senzills com els de Mikel López Iturriaga, *el Comidista*, o els de Karin Leiz *Cocinar con hierbas de muchas maneras* o *Las verduras de muchas maneras*. Així

mateix, hi trobem llibres de productes dedicats al cereal, a la cervesa artesanal, als destil·lats o a la massa mare. L'oferta de llibre infantil hi és present amb títols com *El recetario mágico*, de Desirée Arancibia; *El gourmet extraterrestre*, d'Andoni Luis Aduriz; *Pequeño gran chef*, de Marian Montoro.

La ficció es concentra en novel·la, amb una selecció de títols interessant i amb aportacions d'alguns autors pròxims, com el cas de *Los insaciables*, de Jakob Gramss, veí del barri del Carme. Altres títols que s'hi troben són *El aroma del crimen*, de Xabier Gutiérrez; *El último chef chino*, de Nicole Mones; *El chef*, de Simon Wroe;

El cocinero, de Martin Suter. A més, hi ha un petit apartat de còmic que completa aquesta secció de ficció amb dos títols *Los ignorantes. Relato de una iniciación cruzada*, d'Étienne Davodeau, i *A comer y a beber*, de Guillaume Long.

Si cal destacar algun títol amb ressonància valenciana, aquest és el de *Cuina del Cabanyal*. Hi són també les *stars* de l'alta cuina que treballen a València, com el cas de *Cocinando Japón*, de Diego Laso, propietari del restaurant Momiji, o una edició molt espectacular sobre les propostes

de Quique Dacosta. «La revista *Lletraferit* –explica Ruth– és l'única publicació present a MueZ que no se centra únicament en temes de restauració, però com que la gastronomia sempre hi és present d'una manera o d'altra, vaig decidir incloure-la, juntament amb altres publicacions periòdiques, aquestes sí, de pura gastronomia, com ara *PastryRevolution* o *Apicius*».

La teoria i l'assaig també tenen el seu espai i no hi falten títols fonamentals com el de Michael Pollan, *Cocinar*, o el d'Andoni Luis Aduriz i Daniel Innerarity, *Cocinar*,

comer y vivir. El quart prestatge està dedicat al producte de forn de pa i pastisseria, de manera exclusiva i molt completa.

No hi ha tots els llibres que són, ni hi són tots els llibres que hi ha, pel que fa a la qüestió gastronòmica. Tanmateix, parlem d'una proposta seriosa i única a la ciutat de València, que porta aquest segell de cosa ben feta, amb criteri i bon gust.

ALÍCIA TOLEDO

BALANDRA, UN NOU VAIXELL EDITORIAL

Una balandra és una nau d'un sol pal i veles de ganivet que antigament s'utilitzava per al transport de cabotatge i per a la pesca, encara que avui, oblidades les seues funcions tradicionals, és un dels vaixells d'esbarjo més populars. Coses que passen amb l'ús i el contingut.

El nom d'aquesta embarcació és el que ha triat Àfrica Ramírez per al seu projecte editorial personal. Un segell que s'afegeix a l'aventura de les noves editorials independents que estan aportant saba nova al món editorial valencià. He de confessar que

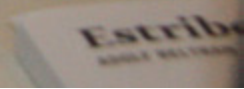
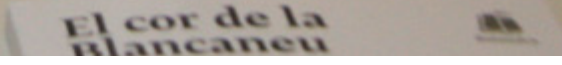
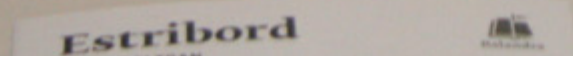
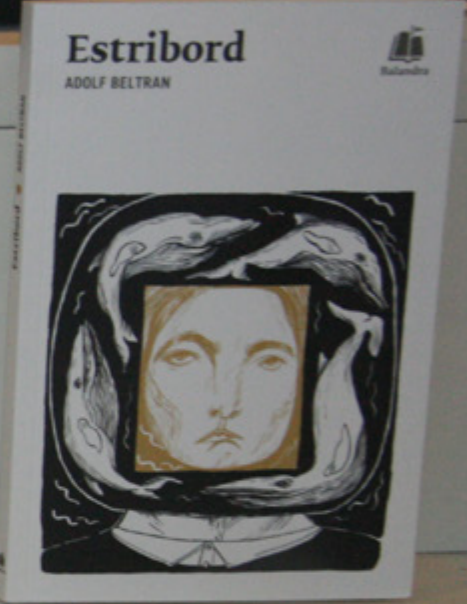
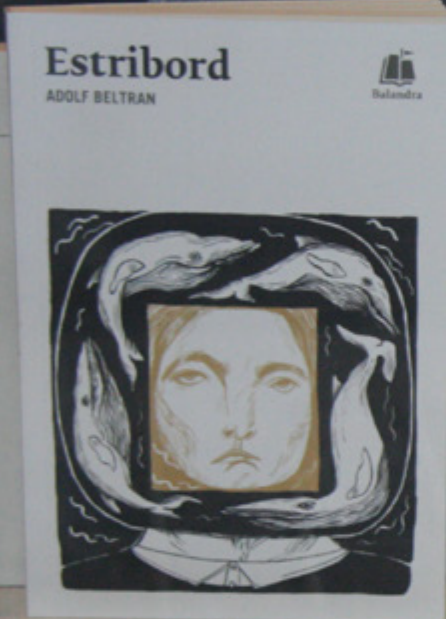
Balandra és un nom m'agrada. L'editora va estar molt encertada a l'hora de batejar amb aquest nom la seua actual realitat editorial fins al punt que resulta impensable qualsevol altra denominació. Estic segur que aquest vaixell arribarà a bon port i farà bona pesca, a més d'oferir-nos amb bones hores de lectura plaent els seus llibres.

Vinculada al món editorial valencià des de fa més de 25 anys, Àfrica Ramírez ha treballat a Gregal, Tabarca, Tàndem –d'on va ser directora editorial– a més de tindre un estudi propi i prestar serveis editorials

a diferents organismes i institucions. Ara, amb Balandra, porta endavant un projecte cultural molt personal, completament arrelat a la cultura del nostre país i que té per objectiu publicar llibres de literatura contemporània d'escriptors i escriptores, consagrats i novells, del nostre àmbit lingüístic, així com posar a l'abast dels lectors llibres d'altres llengües i àmbits culturals. La intenció inicial es fugir de la voràgine de les novetats i publicar només uns vuit llibres a l'any, amb una tria de títols molt acurada i controlada. De moment, ha aparegut només la col·lecció «Literatures», amb

BALANDRA!

disseny de Juan Nava, amb dues novel·les molt especials: *Estribord*, d'Adolf Beltran, i *El cor de la Blancaneu*, de Francisco Castro. En els pròxims mesos s'encetarà el catàleg d'una col·lecció de temàtica política amb un llibre d'Ignasi Blanco, actual secretari de comunicació d'Esquerra Unida del País Valencià. També està prevista una col·lecció de literatura juvenil.

Amb *Estribord*, Adolf Beltran planteja un relat íntim, un viatge interior des de l'absència amb un certa trama policíaca, molt necessària per fer avançar el relat. El protagonista, l'arquitecte Jeremies Bosch, es troba als Estats Units per fer-se unes proves mèdiques relacionades amb la greu malaltia que li han diagnosticat. A Baltimore i Washington es veu immers en la investigació per la desaparició d'uns hostes de l'hotel on s'allotja i en els quals s'havia fixat al restaurant, amb una espècie de reminiscència, salvant les distàncies, de la pel·lícula d'Alfred Hitchcock *La finestra indiscreta*. Des de la seua estada americana, i amb l'ajuda de les telefonades de la seua dona i del seu amic Florenci Ortells, el protagonista evoca amb certa crítica la València de la seua infantessa, durant els anys cinquanta i seixanta del passat segle, sobretot el barri de Velluters, autèntic lloc de la memòria que esdevé un personatge més de la novel·la amb les rodalies del Mercat Central, els magatzems dels venedors, el «barri xino» i especialment del desaparegut palau de Villagrasa. Reflexió interna i

externa sobre el pas del temps farcida de referències literàries i cinematogràfiques, on les imatges textuais tenen una força especial com a elements memorialístics. La imatge que obri la novel·la, amb eixe camió que transporta una balena putrefacta com a reclam publicitari pels carrers dels voltants del Mercat Central de València, és difícil d'oblidar. Una revisitació de *Moby Dick*, més del record fílmic de la pel·lícula de John Huston que de la novel·la d'Herman Melville, però amb una gran càrrega simbòlica. Una metàfora crepuscular del món.

Francisco Castro és un conegut escriptor gallec i editor de literatura infantil i juvenil. L'any 2013 va guanyar el XIII Premio de Novela por Entregas de *La Voz de Galicia* amb *O corazón da Branca de Neve*. Àfrica Ramírez va llegir el llibre i de seguida va decidir que formara part del catàleg de Balandra amb títol *El cor de la Blancaneu* i una acurada traducció al català de Vicent Berenguer. Una història policíaca ambientada a la ciutat de Vigo i protagonitzada per l'inspector Hermida que tracta temes com ara l'emigració il·legal i el tràfic i venda de xiquets. Una història trepidant, molt ben contada en 31 capítols, quasi tots amb la mateixa estructura i extensió, on la tensió va creixent gràcies al principi de serialitat que domina el relat. Tot un descobriment.

MANOLO GIL

